

Innst. 238 S

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:46 S (2014–2015)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Audun Lysbakken og Torgeir Knag Fylkesnes om at lengeværende asylbarn som er sendt ut i perioden 1. januar 2014 og fram til dags dato 18. desember 2014, må få prøvd saken sin på nytt etter nytt regelverk

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen sikre at lengeværende asylbarn som er sendt ut i perioden 1. januar 2014 og fram til dags dato 18. desember 2014, får prøvd saken sin på nytt etter nytt regelverk.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at de lengeværende asylbarna, også de som er sendt ut siden januar 2014, får god informasjon om det nye regelverket.
3. Stortinget ber regjeringen gi utlendingsmyndighetene mulighet til på eget initiativ å omgjøre vedtak for lengeværende asylbarn.
4. Stortinget ber regjeringen pålegge Utlendingsnemnda å vurdere saker etter ny forskrift når de får beskjed fra Politiets utlendingsenhet om at en lengeværende barnefamilie skal tvangsreturneres.
5. Stortinget ber regjeringen sørge for at lengeværende asylbarn, også de som har blitt sendt ut siden 1. januar 2014, får gratis rettshjelp for å få prøvd saken sin etter nytt regelverk.»

Det vises i dokumentet til at 5. desember 2014 ble regjeringen Solberg, Kristelig Folkeparti og Venstre enige om en ny forskriftsendring for de lengeværende asylbarna hvor intensjonen er at hensynet til barnets beste skal tillegges større vekt i avveiningen mot innvandringsregulerende hensyn enn det som har vært tidligere praksis, samt at dette var varslet allerede 30. september 2013.

Under trontaledebatten 7. oktober 2014 ble det fremmet forslag om en midlertidig stopp i utsendelse av de lengeværende barnefamiliene, samt at sakene til de lengeværende asylbarna ble stilt i bero i påvente av det nye regelverket som følge av meldinger fra organisasjoner om at det hadde vært en økning i antall tvangsreturer av lengeværende asylbarn. Både justisminister Anders Anundsen og statsminister Erna Solberg forsikret Stortinget om at regjeringen hadde foretatt en oppmykning i praksis for tvangsretur og at lengeværende asylbarn ikke lenger var en av de prioriterte gruppene for utsendelse. En berostillelse var derfor ikke nødvendig.

2. desember 2014 fortalte Bergens Tidende (BT) at Politiets utlendingsenhet (PU) aldri ble varslet om regjeringens oppmykning av returpraksisen for lengeværende asylbarn. Endringen ble formidlet i tildeingsbrevet til Politidirektoratet (POD), men i disponeringsskrivet til Politiets utlendingsenhet ble formuleringen fra året før om at lengeværende asylbarn var én av flere grupper som skulle prioriteres for retur, stående. Justisministeren beklaget dette i Stortinget samme dag.

Det pekes i dokumentet på at justisministeren har vært godt informert om hvor mange lengeværende asylbarn som blir sendt ut.

Forslagsstillerne mener det bør legges til grunn at lengeværende asylbarn defineres til barn som har hatt minst tre års botid.

Forslagsstillerne påpeker at mange lengeværende asylbarn som kan ha hatt mulighet til å få opphold i Norge etter det nye regelverket, nå har blitt sendt ut, til tross for både justisministerens og statsministerens forsikringer i Stortinget om det motsatte.

Det vises for øvrig til dokumentet for nærmere beskrivelse av forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen sendte i brev av 14. januar 2015 representantforslaget til Justis- og beredskapsdepartementet ved statsråd Anders Anundsen for vurdering. Statsrådets uttalelse følger av vedlagte brev av 26. februar 2015.

Komiteen avholdt 10. februar 2015 åpen høring i saken. Barneombudet, NOAS og Redd Barna deltok på høringen.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Stine Renate Håheim, Stein Erik Lauvås, Helga Pedersen og Eirik Sivertsen, fra Høyre, Frank J. Jenssen, Mudassar Kapur, Bjørn Lødemel og Ingjerd Schou, fra Fremskrittspartiet, Mazyar Keshvari og lederen Helge André Njåstad, fra Kristelig Folkeparti, Geir S. Toskedal, fra Senterpartiet, Heidi Greni, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, viser til Representantforslag 46 S (2014–2015) fra representantene Karin Andersen, Audun Lysbakken og Torgeir Knag Fylkesnes om at lengeværende asylbarn som er sendt ut i perioden 1. januar 2014 og fram til dags dato 18. desember 2014, må få prøvd saken sin på nytt etter nytt regelverk. Forslagsstillerne mener regjeringen må sikre at lengeværende asylbarn som er sendt ut i perioden 1. januar 2014 og fram til 18. desember 2014 må få prøvd saken sin på nytt etter nytt regelverk, at de lengeværende barna får god informasjon om det nye regelverket, at regjeringen må pålegge Utlendingsnemnda å vurdere saker etter ny forskrift når de får beskjed fra Politiets Utlendingsenhet om at en lengeværende barnefamilie skal tvangsreturneres, og at lengeværende asylbarn får gratis rettshjelp for å få prøvd saken sin etter nytt regelverk.

Komiteen viser til at endringer i utlendingsforskriften kalt «varig ordning for lengeværende barn» trådte i kraft 8. desember 2014. Formålet med forskriftsendringen (§ 8-5) er at barnets beste skal tillegges større vekt enn etter tidligere praksis.

Komiteen har merket seg at lengeværende asylbarn som kan få opphold i Norge etter det nye regelverket, kan ha blitt sendt ut av landet før den nye forskriften trådte i kraft. Utgangspunktet i forvaltningsretten er at et regelverk gjelder frem til det blir endret. Komiteen viser til at det formelt ikke er noe hinder for å gi forskriften tilbakevirkende kraft, da Grunnloven § 97 Ingen Lov maa gives tilbakevirkende Kraft skal tolkes slik at tilbakevirkning til gunst for den enkelte er tillatt.

Komiteen mener at alle som søker asyl skal få en grundig og rettferdig behandling av saken. Komiteen viser til at det er viktig at barnets beste vektlegges sterkt i saker som omhandler barn som har bodd i lengre tid i Norge.

Komiteen mener det er viktig at det blir gitt god informasjon om regelendringer til dem det gjelder, og at ressurstilgang ikke skal være avgjørende for om dette skjer.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til statsrådets svarbrev til komiteen der det kommer frem at informasjon om den nye forskriftsbestemmelsen er gitt på UDI og UNEs hjemmesider, i tillegg til på Justis- og beredskapsdepartementets hjemmeside. Flertallet har også merket seg at endringene i utlendingsforskriften § 8-5 har fått bred omtale i media.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det på ingen måte kan sies å ha vært gitt god nok informasjon om endringer og muligheter til rettshjelp, for eksempel fordi tilskuddene til rettshjelp er kuttet, bl.a. tilskudd til NOAS. Det kan heller ikke forventes at alle som er i en slik kritisk situasjon klarer å følge med på nettsider, forstår det som står der og har tilgang på tolk som kan oppdatere dem til enhver tid. Disse medlemmer mener at informasjon om så avgjørende saker må gis på en måte som sikrer at alle det gjelder får tilgang til den.

Komiteen mener det er viktig å sikre fri rettshjelp til alle som har rett til å få det. Komiteen viser også til at utlendingsforvaltningen plikter å veilede om regelverket og saksbehandlingen, jf. forvaltningsloven § 11. Forvaltningen har også utrednings- og informasjonsplikt, jf. forvaltningsloven § 17, som blant annet innebærer at den skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at regjeringen,

med virkning fra 1. juli 2014, innførte en engangsløsning for en gruppe lengeværende barn og deres nærmeste familie. Engangsløsningen var en oppfølging av samarbeidsavtalen og avtalen om gjennomføringspunkter på utlendingsfeltet mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre (asylavtalen). Hittil har 107 barn fått behandlet sin sak etter engangsløsningen, og 61 barn har fått opphold. Andelen barn som har fått omgjort sin sak etter engangsløsningen, er så langt 57 pst. Det er fortsatt 65 familier som venter på å få ferdigbehandlet saken i UNE.

Flertallet viser også til at samarbeidsavtalen og asylavtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre har gitt grunnlag for en mer human behandling av lengeværende asylbarn gjennom endringen av utlendingsforskriften § 8-5, som trådte i kraft 8. desember 2014. Etter det flertallet har fått opplyst, er det 35 familier som har fått opphold etter at saken er prøvd opp mot forskriftsbestemmelsen som trådte i kraft 8. desember 2014.

Flertallet viser til at samarbeidsavtalen og asylavtalen har gitt gjennomslag i retning av en mer liberal og human behandling av lengeværende asylbarn.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser videre til tilleggsavtalen til samarbeidsavtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, inngått 8. april 2015. Det er i avtalen enighet om at barn som er uttransportert mellom 1. juli 2014 og 18. mars 2015 (dato for instruks som sikrer at lengeværende barn får ny vurdering), og som har oppholdt seg i Norge i mer enn 4 år og som ikke har fått sin sak prøvd etter utlendingsforskriften § 8-5 etter 8. desember 2014, skal ved fremsettelse av omgjøringsanmodning fra utlandet få sine saker om opphold behandlet på nytt etter utlendingsloven § 38 og utlendingsforskriften § 8-5 (ny etter 8. desember 2014). Dette skal sikres gjennom lov eller forskrift.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har merket seg at det i kontroll- og konstitusjonskomiteens behandling av sak om utsendelse av lengeværende asylbarn og justis- og beredskapsministerens opplysningsplikt etter Grunnloven § 82 framkommer at de opplysninger som er gitt Stortinget om praksis for utsendelse, ikke er fulgt.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at forskriftsendringen om at barnets beste skal tillegges større vekt ved behandling av søknader

om oppholdstillatelse, trådte i kraft 8. desember 2014, men at Stortingets forståelse var at det allerede før dette var gjennomført en praksisendring i tråd med intensjonen i forskriftsendringen. Dette har ikke vært tilfellet.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at lengeværende asylbarn som er sendt ut etter 1. juli 2014 og fram til dags dato, får prøvd saken sin på nytt etter nytt regelverk.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i komiteens åpne høring framkom forslag fra NOAS om en ny bestemmelse i utlendingsforskriften om at det skal gjøres en oppdatert vurdering av forutsetningene for utsendelse når effektueringen skjer i lang ettertid etter at vedtaket er fattet. Det er disse medlemmer enig i.

Komiteens medlem fra Senterpartiet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innarbeide en bestemmelse i utlendingsforskriften om at det skal gjøres en oppdatert vurdering av forutsetningene for utsendelse når effektueringen skjer i lang tid etter at vedtaket er fattet.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil vise til egne forslag om dette i innstillingen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er uheldig at UNE har en praksis hvor samme saksbehandler kan behandle både klage på avslag fra UDI og omgjøringsbegjæringer på UNES vedtak i samme sak. Dette er uheldig og bør endres.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det høsten 2013 og vinteren 2014 ble inngått avtaler mellom regjeringspartiene og Venstre og Kristelig Folkeparti på utlendingsfeltet med intensjon om å senke terskelen for å gi lengeværende barn oppholdstillatelse i Norge på bakgrunn av sterk tilknytning til riket. Dette medlem er glad for at regjeringspartiene og Venstre og Kristelig Folkeparti hadde dette som siktemål.

Dette medlem vil peke på at det første utkastet til varig forskriftsendring som ble utarbeidet og sendt på høring i realiteten medførte en innstramning – en høyere terskel for å gi lengeværende barn opphold. Som følge av dette ble forslaget trukket til-

bake, og arbeidet med å få på plass en varig bestemmelse ble kraftig forsinket.

Dette medlem konstaterer at det først etter avsløringene høsten 2014, som har dannet grunnlaget for en kontrollsak i kontroll- og konstitusjonskomiteen, ble utarbeidet en ny varig bestemmelse. Denne bestemmelsen trådte i kraft 8. desember 2014, etter at bestemmelsen hadde vært varslet i over ett år.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti gjennom 2014 mente det var grunn til å stille saker som kunne omfattes av slikt nytt regelverk i bero inntil det nye regelverket var på plass. Dette medlem peker på at det er en naturlig konsekvens av å bli enige om at det trengs nytt regelverk å stille saker som dette kan angå i bero inntil nye regler er på plass.

Dette medlem vil vise til at det i 2004 ble foreslått av stortingsrepresentantene Heikki Holmås (Sosialistisk Venstreparti), Audun Bjørlo Lysbakken (Sosialistisk Venstreparti), Magnhild Meltveit Kleppa (Senterpartiet) og Rune Skjælaaen (Senterpartiet) å løse situasjonen for de lengeværende barna i mottak.

Resultatet ble en midlertidig forskrift i medhold av utlendingsloven § 8 annet ledd. Forskriften trådte i kraft 15. juli 2004. I forskriften het det:

«Barn som er under 18 år og søkte asyl senest 01.07.2001, anses for å ha særlig tilknytning til riket dersom de befinner seg i Norge uten arbeids- eller oppholdstillatelse når denne forskriften trer i kraft, og har oppholdt seg her i totalt 3 år og fikk endelig avslag på søknad om asyl senest 01.07.2003. Det samme gjelder foreldre uten arbeids- eller oppholdstillatelse i tre års perioden, dersom dette ikke var i hjemlandet.»

Etter denne forskriften fikk 102 av 104 familier som søkte, innvilget oppholdstillatelse.

Dette medlem vil også vise til at stortingsrepresentantene Heikki Holmås og Ågot Valle i 2005 på ny fremmet forslag om lengeværende barn som følge av at den midlertidige ordningen fra 2004 var avsluttet. Dette forslaget ble nedstemt.

Dette medlem viser til at det i 2006 på ny ble behov for nye tiltak, og på bakgrunn av forslag fra stortingsrepresentantene Bjørg Tørresdal og Jon Lilletun fra Kristelig Folkeparti ble det flertall for at sakene til de barna som per 1. april 2007 hadde 3 års botid, ble stilt i bero i påvente av en forskriftsendring.

I juni 2007 var forskriftsbestemmelsen på plass, tidligere utlendingsforskrift § 21 b, som tilsvarer § 8-5 i ny utlendingsforskrift, slik den har sett ut inntil desember 2014:

«Ved vurderingen av sterke menneskelige hensyn etter lovens § 38, skal barns tilknytning til riket tillegges særlig vekt.»

Denne forskriftsbestemmelsen har altså vært slik utformet til desember 2014. Omtrent 1 000 barn fikk opphold i månedene etter forskriftsendringen, og ordningen omfattet med det om lag 85 pst. av barna som hadde vært her lenger enn 3 år.

Dette medlem mener berostillelse av sakene er et naturlig tiltak i påvente av varslede regelendringer som kan få stor betydning for de menneskene de vil gjelde.

Dette medlem påpeker at Sosialistisk Venstreparti derfor to ganger i 2014 fremmet forslag i Stortinget om å stille i bero sakene til barn som kunne komme til å bli omfattet av det nye regelverket. Den første gangen et slikt forslag ble fremmet var våren 2014. Den andre gangen var høsten 2014.

Dette medlem vil videre vise til at forslaget om berostillelse høsten 2014 kom som følge av meldinger om og indikasjoner på at tempoet i uttransporteringer av lengeværende barn da steg betraktelig. Dette medlem vil vise til at økningen i uttransporter ble tema ved Stortingets åpning i oktober 2014, da det nevnte forslaget om å stille sakene i bero lå til behandling. Representanten Trine Skei Grande stilte justis- og beredskapsminister Anders Anundsen følgende spørsmål:

«Statsråden har opplevd – og det er noe av det nærmeste jeg tror det går an å komme at en politiker opplever på kroppen – Venstres engasjement når det gjelder asylbarna. Nå kan det i media virke som om Fremskrittspartiet i regjering prøver å sende ut flest mulig før det nye regelverket virker, og som om man har endret mange av utsendelsesrutinene og -reglene fordi man ønsker å få ut flest mulig før det nye regelverket trer i kraft.

Nå vil jeg ha et svar fra statsråden på om det er riktig at det er gitt noen slike beskjeder i systemet. Det kommer nok til å avgjøre Venstres stemmegivning med hensyn til det forslaget som ligger her i dag, som Venstre har fremmet mange ganger før og stått alene om. Så mitt spørsmål til statsråden er: Har han gitt noen beskjeder i systemet som gjør at vi får en massiv utsending før det nye regelverket trer i kraft?»

Til dette svarte justis- og beredskapsministeren følgende:

«Jeg er veldig glad for det spørsmålet – det har vi ikke gjort. Vi har økt måltallet for returer generelt, og det fører også til at flere blir sendt ut. Men det vi har gjort i så henseende, er at vi egentlig har myket opp fokuset i vårt tildelingsbrev i forhold til den forrige regjeringen. Den forrige regjeringen sa i 2013 at saker som omfattet barn som har oppholdt seg lenge i Norge uten tillatelse, skal prioriteres. Vi har gjort det om, på den måten at det ikke er de som har vært her lenge, som skal prioriteres, men barnefamilier generelt, slik at en får sammenheng mellom vedtakstidspunkt og utsendelse, for at man skal unngå situasjoner hvor barn blir værende veldig lenge i Norge. Men det er altså ikke sendt noen signaler fra regjeringens side som skal bety at en skal prioritere lengeværende

barn for at en skal sende dem raskere ut i forkant av et regelverk. Det mener jeg også ville vært en uakseptabel oppptreden i forhold til den avtalerelasjonen som regjeringen har med Venstre og Kristelig Folkeparti.»

Dette medlem viser til at denne informasjonen i etterkant har vist seg ikke å være riktig. Dette medlem viser her til at antallet lengeværende barn som ble sendt ut i 2014 var 69, om man legger til grunn tallene fra rapportene Justis- og beredskapsdepartementet hver måned får fra Politiets Utlendingsenhet. Det tilsvarende tallet for 2013 var 26.

Dette medlem viser videre til at om man legger til grunn at et lengeværende barn er et som har oppholdstid i Norge i 3 år eller mer, slik som forslagsstillerne bak representantforslaget gjør, ble det uttransportert 61 lengeværende barn fra mars 2013 og ut året. Tilsvarende antall for månedene mars til desember i 2014 var 103, og 122 for hele 2014.

Dette medlem viser til at antallet uttransporterte lengeværende barn steg i 2014 sammenlignet med 2013. Dette medlem konstaterer videre at også andelen lengeværende barn av det totale antallet uttransporterte personer steg i 2014 sammenlignet med året før. Dette medlem viser til at det dermed ikke skjedde noen oppmyking i uttransporteringspolitikken overfor de lengeværende barna i 2014. Dette medlem konstaterer at Stortinget dermed, med gal informasjon fra regjeringen om fakta, i oktober stemte ned et forslag om å stille i bero sakene til de lengeværende barna.

Dette medlem mener at de feil som har blitt begått av politikere og forvaltning ikke bør få varige negative konsekvenser for livsløpet til de barna som har blitt berørt.

Dette medlem viser til at også lengeværende barn som kunne fått opphold på grunnlag av den nye forskriftsbestemmelsen, kan ha blitt sendt ut i tiden fra representantforslaget ble levert i desember 2014. Dette medlem peker på at forslagsstillerne understreket at det var av viktighet å få forslaget behandlet raskt, men at dette ikke har skjedd grunnet sendrekthet i komitéarbeidet i Stortinget, og med svarbrevene fra departementet. Dette medlem mener derfor at også lengeværende asylbarn som er sendt ut til nå i 2015 bør få prøvd saken sin på nytt etter det nye regelverket.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at lengeværende asylbarn som er sendt ut i perioden 1. januar 2014 og fram til dags dato, får prøvd saken sin på nytt etter nytt regelverk.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at de lengeværende asylbarna, også de som er sendt ut siden januar 2014, får god informasjon om det nye regelverket.»

«Stortinget ber regjeringen gi utlendingsmyndighetene mulighet til på eget initiativ å omgjøre vedtak for lengeværende asylbarn.»

«Stortinget ber regjeringen pålegge Utlendingsnemnda å vurdere saker etter ny forskrift når de får beskjed fra Politiets Utlendingsenhet om at en lengeværende barnefamilie skal tvangsreturneres.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at lengeværende asylbarn, også de som har blitt sendt ut siden 1. januar 2014, får gratis rettshjelp for å få prøvd saken sin etter nytt regelverk.»

Dette medlem vil vise til det fjerde forslaget over, der det foreslås at Utlendingsnemnda skal pålegges å vurdere saker etter ny forskriftsbestemmelse når den får beskjed fra Politiets Utlendingsenhet om at en lengeværende barnefamilie skal tvangsreturneres.

Dette medlem vil i denne sammenhengen vise til at Justis- og beredskapsdepartementet 18. mars 2015 ga UNE og UDI instruks om å utsette iverksetting av enkelte saker hvor Politiets Utlendingsenhet (PU) har tatt skritt for å gjennomføre tvangsretur. Dette medlem er glad for denne instruksjonen, men mener den er for begrenset. Utsettelsen av iverksettelse skal opphøre når den instruksjonen gjelder for, har fått informasjon om muligheten til å begjære omgjøring av vedtaket. Det er dermed ikke sikkert at sakene vil bli prøvd på nytt. Dette medlem peker dessuten på at departementet har valgt å legge til grunn 4,5 års oppholdstid for å bli omfattet av instruksjonen. Dette medlem mener 3 års oppholdstid bør legges til grunn når lengeværende skal defineres, slik også forslagsstillerne bak representantforslaget gjør.

Dette medlem viser til at det under høringen om representantforslaget tirsdag 10. februar 2015 ble pekt på et behov for en fast ordning med ny vurdering av saken etter at det har gått tid uten at utlendingen har blitt uttransportert. Det skjer i dag ingen ny vurdering med mindre utlendingen begjærer det. Særlig for familier med lengeværende barn er tidsmomentet av stor betydning. Det bør derfor innføres en bestemmelse som medfører at Utlendingsnemnda har plikt til å gjøre en ny vurdering av saken ett år etter avslag på søknad om asyl, om utsendelse da ikke har skjedd. En slik ny bestemmelse støttes av Advokatforeningen, Redd Barna, Amnesty International, Norsk Fol-

kehjelp, Mellomkirkelig Råd og Norsk organisasjon for asylsøkere.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre en ny bestemmelse i utlendingsforskriften som sikrer følgende:

1. Politiet skal varsle Utlendingsnemnda dersom et vedtak om avslag på søknad om asyl ikke er iverksatt ett år etter at Utlendingsdirektoratet eller Utlendingsnemnda sist har vurdert saken.
2. Utlendingsnemnda skal i slike tilfeller av eget tiltak gjøre en ny vurdering av om det er grunnlag for vern etter utlendingsloven § 73. I saker som omfatter barn, skal det vurderes om det foreligger grunnlag for å gi tillatelse etter utlendingsloven § 38, jf. utlendingsforskriften § 8-5.»

Dette medlem mener at alle sakene som skal få ny behandling må behandles i full nemnd. Dette medlem mener behandlingen av saker må skje raskt. Familier har allerede ventet lenge, og det er viktig at deres framtid blir avklart raskt.

Dette medlem mener opphold i utlandet må tillegges liten vekt. For dem som kvalifiserer for oppholdstillatelse, vil opphold i utlandet etter utsendelse være resultat av en feil. Kontrollsaken har vist at det kan være barnefamilier som på feilaktig grunnlag er sendt ut, og at det har tatt lang tid å få en avklaring om hvordan disse sakene skal følges opp. Det bør ikke belastes familiene.

Dette medlem viser til at utlendingsmyndighetenes vurdering må gjelde om det var grunnlag for å gi oppholdstillatelse etter nytt regelverk på det tidspunktet de ble sendt ut av landet.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sikre at lengeværende asylbarn som er sendt ut etter 1. juli 2014 og fram til dags dato, får prøvd saken sin på nytt etter nytt regelverk.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen innarbeide en bestemmelse i utlendingsforskriften om at det skal gjøres en

oppdatert vurdering av forutsetningene for utsendelse når effektueringen skjer i lang tid etter at vedtaket er fattet.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sikre at lengeværende asylbarn som er sendt ut i perioden 1. januar 2014 og fram til dags dato, får prøvd saken sin på nytt etter nytt regelverk.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen sørge for at de lengeværende asylbarna, også de som er sendt ut siden januar 2014, får god informasjon om det nye regelverket.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen gi utlendingsmyndighetene mulighet til på eget initiativ å omgjøre vedtak for lengeværende asylbarn.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen pålegge Utlendingsnemnda å vurdere saker etter ny forskrift når de får beskjed fra Politiets Utlendingsenhet om at en lengeværende barnefamilie skal tvangsreturneres.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen sørge for at lengeværende asylbarn, også de som har blitt sendt ut siden 1. januar 2014, får gratis retts hjelp for å få prøvd saken sin etter nytt regelverk.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen innføre en ny bestemmelse i utlendingsforskriften som sikrer følgende:

1. Politiet skal varsle Utlendingsnemnda dersom et vedtak om avslag på søknad om asyl ikke er iverksatt ett år etter at Utlendingsdirektoratet eller Utlendingsnemnda sist har vurdert saken.
2. Utlendingsnemnda skal i slike tilfeller av eget tiltak gjøre en ny vurdering av om det er grunnlag for vern etter utlendingsloven § 73. I saker som omfatter barn, skal det vurderes om det foreligger grunnlag for å gi tillatelse etter utlendingsloven § 38, jf. utlendingsforskriften § 8-5.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:46 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Audun Lysbakken og Torgeir Knag Fylkesnes om at lengeværende asylbarn som er sendt ut i perioden 1. januar 2014 og fram til dags dato 18. desember 2014, må få prøvd saken sin på nytt etter nytt regelverk – vedlegges protokollen.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 14. april 2015

Helge André Njåstad

leder

Geir S. Toskedal

ordfører

Vedlegg**Brev fra Justis- og beredskapsdepartementet v/statsråden til kommunal- og forvaltningskomiteen, datert 24. februar 2015****Vedrørende Dokument 8: 46 S (2014–2015)**

Jeg viser til Kommunal- og forvaltningskomiteens brev av 14. januar 2015, hvor det bes om min vurdering av et forslag fra representantene Karin Andersen, Audun Lysbakken og Torgeir Knag Fylkesnes om at lengeværende asylbarn som er sendt ut i perioden 1. januar til 18. desember 2014, må få prøvd saken sin på nytt etter nytt regelverk.

1. Innledende bemerkninger

Innledningsvis vil jeg bemerke at de barna forslaget omhandler oftest er barn i familier som har oppholdt seg ulovlig i landet i lang tid etter endelig avslag på asylsøknad. Det er således tale om familier som tidligere var asylsøkere. Det er heller ingen avklart definisjon av hva som er lengeværende. Det gjør det vanskelig å si noe presist om hvilke konsekvenser forslagene vil ha.

Justis- og beredskapsdepartementet vedtok 8. desember 2014 endringer i utlendingsforskriften § 8-5 om oppholdstillatelse på grunnlag av barns tilknytning til Norge. Endringene trådte i kraft samme dag og innebærer en sterkere vektlegging av barns situasjon.

Når det gjelder barn som har blitt uttransportert før ovennevnte forskriftsbestemmelse trådte i kraft, viser jeg til representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken og Karin Andersen om umiddelbar stans av utsendelser av lengeværende asylbarn i påvente av nytt regelverk, Dokument 8:33 S (2013–2014), som ble behandlet i Stortinget 10. juni 2014.

2. Kommentarer til de enkelte punktene i representantforslaget**2.1 FORSLAG 1**

Representantene «ber regjeringen sikre at lengeværende asylbarn som er sendt ut i perioden 1. januar 2014 og fram til dags dato 18. desember 2014, får prøvd saken sin på nytt etter nytt regelverk».

Utgangspunktet i forvaltningsretten er at et regelverk gjelder frem til det blir endret. Forslaget vil således avvike fra det som er vanlig i saker hvor regelverk endres.

Jeg viser for ordens skyld til at alle de utsendte barnefamilieene har fått sakene sine grundig vurdert i Utlendingsdirektoratet (UDI) og Utlendingsnemnda (UNE), og de har fått avslag. Det betyr at vedtaksmyndighetene har konkludert med at familiene som

har søkt beskyttelse ikke har beskyttelsesbehov og at det er forsvarlig for familien å returnere til hjemlandet.

2.2 FORSLAG 2

Forslagsstillerne vil bedre informasjonen om det nye regelverket som gis til barn som har oppholdt seg lenge i landet etter endelig avslag på asylsøknad, også de som er sendt ut siden januar 2014.

Informasjon om den nye forskriftsbestemmelsen er gitt på UDI og UNEs hjemmesider, og i tillegg på Justis- og beredskapsdepartementets hjemmeside. Dette er vanlig praksis ved lov- og forskriftsendringer på området. Endringene i utlendingsforskriften § 8-5 har i tillegg fått bred omtale i media.

Det er viktig å sikre at det gis god informasjon om regelverksendringer. Jeg legger til grunn at de informasjonstiltakene som er vanlig i slike sammenhenger bør være tilfredsstillende.

2.3 FORSLAG 3

Representantene foreslår at utlendingsmyndighetene gis mulighet til på eget initiativ å omgjøre vedtak for lengeværende asylbarn.

Utlendingsmyndighetenes adgang til å omgjøre vedtak av eget tiltak reguleres av forvaltningsloven (fvl.) § 35. Som tidligere er det tilstrekkelig at familien kort ber om omgjøring for å få sin sak vurdert etter nytt regelverk. Det er foretatt en oppmykning av regelverket, men saksbehandlingen og systematikken er ikke endret. Se likevel omtalen av forslag 4.

I utgangspunktet mener jeg dagens saksbehandlingsregler er tilfredsstillende fordi terskelen for å be om omgjøring er meget lav.

2.4 FORSLAG 4

Representantene foreslår at UNE pålegges «å vurdere saker etter ny forskrift når de får beskjed fra Politiets utlendingsenhet om at en lengeværende barnefamilie skal tvangsreturneres».

Jeg mener forslaget intensjon er ivaretatt ved at følgende avsnitt ble tatt inn i oversendelsesbrevet til UDI og UNE i forbindelse med vedtagelsen av ny § 8-5 i utlendingsforskriften og tilhørende ikrafttredelsesrundskriv: «Når det gjelder vedtak fattet med hjemmel i tidligere regelverk, og hvor det ikke kan utelukkes at ny paragraf 8-5 vil kunne ha betydning for avgjørelsen dersom saken prøves etter denne, ber

vi om at UNE og ev. UDI tar stilling til spørsmålet om iverksetting i nær kontakt med politiet».

2.5 FORSLAG 5

I forslag 5 foreslår forslagsstillerne «gratis retts- hjelp for å få prøvd saken sin etter nytt regelverk» til barn med lang oppholdstid, også de som har blitt sendt ut siden 1. januar 2014.

En utlending som av UDI har fått avslag på sin asylsøknad, har i dag rett til fritt rettsråd uten behovs- prøving ved klage til UNE. Dersom en utlending som har fått endelig vedtak fra UNE begjærer dette omgjort, er kostnadene til retts- hjelp i den forbindelse noe utlendingen selv må dekke. Dersom UNE tar utlendingens anmodning om omgjøring til følge, kan

eventuelle sakskostnader kreves dekket etter fvl. § 36.

Jeg understreker at advokatbistand ikke er en for- utsetning for å begjære et vedtak omgjort. Utlend- ingsforvaltningen plikter å veilede om regelverket og saksbehandlingen, jf. fvl. § 11. Forvaltningen har også utrednings- og informasjonsplikt, jf. fvl. § 17, som blant annet innebærer at de skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes. Det kre- ves ikke gebyr for å innlevere en anmodning om omgjøring.

Det er ikke gitt særskilte regler for retts- hjelp i saker hvor utlendingen ber om omgjøring av et ved- tak på grunn at barns tilknytning til Norge.

